

HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS

Oleksandr Monastyrskiy, Postgraduate Student

Lviv State University of Physical Culture after Ivan Boberskyi

Lviv, Ukraine

Volodymyr Kovalyshyn, Candidate of Economic Sciences,

Associate Professor

Lviv State University of Physical Culture after Ivan Boberskyi

Lviv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-633-1-16>

IMPACT OF SUSTAINABLE TOURISM ON THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS

ВПЛИВ СТАЛОГО ТУРИЗМУ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ

Туризм є однією з найбільших швидко зростаючих галузей економіки на яку припадає майже 10% світового ВВП та зайнятості [6]. Однак швидке зростання масового туризму призводить до деградації довкілля, руйнування локальних культур та нерівномірного розподілу економічних вигод. Відповідно альтернативною моделлю в останні десятиліття став сталий туризм, що поєднує збереження довкілля, соціальну інтеграцію та економічне зростання [5].

Сталий туризм має на меті довгострокову економічну життєздатність, а не зосередження на короткостроковому одержанні прибутку. Він мінімізує негативний вплив на навколишнє середовище, підтримує місцеві культури та забезпечує справедливу економічну віддачу для місцевих громад. Для регіональних економік, особливо тих, що залежать від туризму, сталий туризм може суттєво впливати на соціально-економічні напрямки розвитку, сприяючи зайнятості, підприємництву та розвитку інфраструктури, одночасно зберігаючи природні та культурні активи [1].

Концепція сталого туризму походить із доктрини сталого розвитку. Відповідно сталий туризм покликаний забезпечити ефективне використання ресурсів, збереження культурної спадщини

та життєздатність туристичної діяльності для майбутніх поколінь [4]. Він вимагає адаптивного управління, яке узгоджує зростання туризму з екологічним потенціалом регіонів.

Відомо, що туризм сприяє соціально-економічному розвитку регіонів різноманітними способами, зокрема створенням робочих місць, отриманням доходів та регіональною диверсифікацією. Збільшення туристичного потоку стимулює місцеві ринки та збільшує інвестиції в інфраструктуру. Однак традиційні види туризму часто призводять до локальних економічних втрат, зокрема прибуток може виводитися крупними туристичними компаніями, та спричиняють погіршення стану навколишнього середовища. Водночас сталий туризм має на меті локалізацію економічних вигод у власності місцевих громад та справедливий розподіл прибутку.

Екологічна стійкість є важливим компонентом сталого туризму. Вона включає захист екосистем, управління відходами, збереження біорізноманіття та зменшення викидів вуглецю. Культурна стійкість передбачає збереження місцевих традицій, мов та діалектів, а також об'єктів історико-культурної спадщини. Дослідження показують, що соціально-орієнтований туризм зміцнює соціальну згуртованість та культурну повагу, забезпечуючи можливості розвитку окремим маргіналізованим групам, наприклад корінним малочисельним народам чи етнічним групам [3].

Незважаючи на значний потенціал, на шляху розвитку сталого туризму існують різноманітні перешкоди, зокрема брак відповідних політичних та адміністративних рішень, слабка обізнаність та екологічна свідомість, недостатнє фінансування та обмежений місцевий потенціал. Успішне впровадження сталого туризму залежить від співпраці багатьох зацікавлених сторін, інституційної прозорості та ефективних механізмів управління.

При проведенні дослідження нами використано контент-аналіз вторинних даних, що дало змогу зрозуміти закономірності розвитку, взаємозв'язки та результати досліджень розвитку сталого туризму в різних регіонах. Дані отримані зі звітів міжнародних організацій, зокрема UNWTO, Світового банку та окремих тематичних досліджень проведених в регіонах, які впроваджують стратегії сталого туризму.

Аналіз показав, що сталий туризм суттєво сприяє місцевому економічному зростанню. Зокрема, у Коста-Риці, котра поруч з Скандинавськими країнами, Швейцарією тощо, є одним з світових лідерів сталого туризму, в результаті його впровадження вдалося

значно підвищити рівень ВВП, та забезпечити майже 6,5% загальної зайнятості населення при цьому підтримуючи високі результати у сфері охорони довкілля [7].

Рівень економічної вигоди впровадження сталого туризму залежить від місцевої власності та зв'язків. Регіони з високим рівнем іноземних інвестицій, але обмеженою участю громад, як правило, стикаються з економічними втратами населення та місцевого бюджету. Тому для забезпечення інклюзивних економічних вигод важливими є місцеве підприємництво та рівноправна участь населення.

Основною метою сталого туризму визначають пріоритет у підтриманні та збереженні довкілля. В окремих регіонах Європи, наприклад в Доломітових Альпах (Італія), вдається успішно поєднувати зростаючий потік туристів та збереження екосистем. Впровадження в європейських країнах екологічної сертифікації в сфері туризму, зокрема таких систем як «Зелена планета» та «Блакитний прапор», сприяли відповідальним практикам, включаючи підвищення енергоефективності, скорочення відходів та захист навколишнього середовища [2].

У світовому масштабі залишаються проблемою викиди вуглецю пов'язані з розвитком туризму. Навіть так званий екотуризм сприяє викидам парникових газів через застосування транспортних засобів подорожуючими. Тому майбутнє сталого туризму залежить від технологічних інновацій, програм компенсації викидів вуглецю та змін у поведінці мандрівників.

Можна зробити висновок, що сталий туризм служить каталізатором соціально-економічного розвитку за умови його ефективного впровадження. Він сприяє диверсифікації економіки, створенню робочих місць, збереженню культурної спадщини та екологічному управлінню. Однак для досягнення цих результатів потрібна узгоджена політика, розширення можливостей на місцевому рівні та співпраця багатьох зацікавлених сторін.

На регіональному рівні необхідно: створювати прозорі структури управління для планування туризму із залученням широкого кола зацікавлених сторін; підтримувати місцеве підприємництво та ініціативи з розбудови потенціалу для забезпечення справедливого розподілу вигод; надавати пріоритет розвитку зеленої інфраструктури, яка включає відновлювану енергію, управління відходами та екологічно чистий транспорт; сприяти освіті з питань сталого розвитку серед туристів та постачальників послуг; розробити

стандартизовані показники моніторингу сталого розвитку для вимірювання соціально-економічних та екологічних показників.

За умови його цілісного розвитку сталий туризм не лише зможе підвищити регіональну конкурентоспроможність, але й сприятиме досягненню Цілей сталого розвитку ООН, зокрема таких як Ціль 8 (Гідна праця та економічне зростання) та Ціль 12 (Відповідальне споживання та виробництво).

Література:

1. Bramwell B., Lane B. Critical research on the governance of tourism and sustainability. *Journal of Sustainable Tourism*. 2011. Vol. 19 (4-5). P. 411–421. DOI: <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.580586>
2. Mihalic T. Sustainable-responsible tourism discourse: Towards ‘responsible tourism’. *Journal of Cleaner Production*. 2016. Vol.111 (B). P. 461–470 DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.12.062>
3. Scheyvens R., van der Watt H. (2021). Tourism, empowerment and sustainable development: A new framework for analysis. *Sustainability*. Vol. 13 (22). P. 12606. DOI: <https://doi.org/10.3390/su132212606>
4. United Nations World Tourism Organization. (2015). *Sustainable Development of Tourism: A Compilation of Good Practices*. UNWTO. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284403721>
5. United Nations World Tourism Organization. (2020). *International Guidelines for Sustainable Tourism*. UNWTO. URL: <https://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284422456>
6. World Travel & Tourism Council. (2023). *Travel & Tourism Economic Impact 2023*. WTTC. URL: <http://www.asiaworld-travel.org/economic-impact.html>
7. Weaver D. (2014). Asymmetrical dialectics of sustainable tourism: Toward enlightened mass tourism. *Journal of Travel Research*. 2014. Vol. 53 (2). P. 131–140. DOI: <https://doi.org/10.1177/0047287513491335>